

СПРАВА «ТОВ «ГРАТІОН ТРЕЙД» ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF GRATION TREYD, TOV v. UKRAINE)

(Заява № 9166/14)

Стислий виклад рішення від 22 лютого 2024 року

14 червня 2013 року під час проведення обшуку у підприємства-заявника було вилучено різне обладнання та інші матеріали, пов'язані з його підприємницькою діяльністю. Того ж дня слідчий виніс постанову, якою майже всі вилучені предмети визнав речовими доказами у триваючому кримінальному провадженні. Підприємство-заявник звернулося до Бориспільського міськрайонного суду з клопотанням про повернення вилучених предметів, посилаючись, зокрема, на частину п'яту статті 171 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), яка передбачала, що якщо слідчий не звернувся з клопотанням про накладення арешту на таке майно не пізніше наступного робочого дня після його тимчасового вилучення, воно мало бути негайно повернуто його власнику. Слідчий суддя остаточною ухвалою задовольнив клопотання підприємства-заявника та зобов'язав слідчого повернути відповідне майно, зазначивши, що винесення слідчим постанови про визнання вилучених предметів речовими доказами не було передбачено КПК України. Наступного дня той же суддя задовольнив клопотання прокурора про накладення арешту на все вилучене під час обшуку майно, залишивши без коментарів попередню ухвалу. Спроби підприємства-заявника оскаржити ухвалу про арешт або скасувати її не були успішними. У лютому 2014 року розслідування було закрито у зв'язку з відсутністю в діях посадових осіб підприємства ознак кримінального правопорушення, ухвалу про арешт майна було скасовано, а підприємству-заявнику було повернуто його майно. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) підприємство-заявник скаржилося за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неповернення майна підприємства-заявника органами досудового розслідування протягом близько восьми місяців. Також підприємство-заявник висунуло скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з тим, що ухвали суду стосовно арешту майна були постановлені всупереч принципу верховенства права та за відсутності будь-яких процесуальних гарантій. Європейський суд вирішив розглянути скарги підприємства-заявника лише за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції. Розглянувши матеріали справи, Європейський суд зазначив, що немає пояснень недотримання органами досудового розслідування застосованих гарантій згідно з частиною п'ятою статті 171 КПК України попри визнання, що майно підприємства-заявника було «тимчасово вилучено» за результатами обшуку, хоча слідчий суддя, який ухвалив повернути вилучене майно, погодився з пов'язаними з цим аргументами підприємства-заявника і зазначив у тій же ухвалі, що арешт майна слідчим в якості речового доказу після тимчасового вилучення не передбачався законодавством. Водночас

Європейський суд взяв до уваги непояснену зміну слідчим суддею своєї позиції наступного дня, який, не прокоментувавши свою попередню ухвалу про повернення частини майна підприємству-заявнику, постановив ухвалу про накладення арешту на все майно, підприємства-заявника, вилучене за результатами обшуку. Європейський суд дійшов висновку, що зазначені обставини свідчать про серйозні ознаки свавілля у зв'язку з оскаржуваним втручанням у право підприємства-заявника на мирне володіння своїм майном та констатував порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує заяву прийнятною;
2. Постановляє, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції;
3. Відхиляє вимогу підприємства-заявника щодо справедливої сатисфакції. Інформацію надано Урядовим уповноваженим у справах Європейського суду з прав людини